

Liikenne- ja viestintäministeriölle
sähköpostitse: kirjaamo@lvm.fi; emil.asp@lvm.fi

LAUSUNTO KOSKIEN YLEISEN EDUN KANAVIEN UUTIS- JA AJANKOHTAISTOIMINNAN TUKEMISESTA ANNETTAVAA VALTIOEUVOSTON ASETUSLUONNOSTA

YLEISTÄ

Alma Media Oyj kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä sille varatusta mahdollisuudesta lausua yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukemisesta annettavasta valtioneuvoston asetusluonnoksesta. Alma Media Oyj lausuu 7.7.2017 päivätyn lausuntopyynnön johdosta kunnioittavasti seuraavaa:

EHDOTETUN TUEN SOVELTUMINEN SISÄMARKKINOILLE

Lausuntopyynnön liitteenä 1 olevassa asetusluonnoksen taustamuistiossa on todettu ehdotetun tuen olevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ("SEUT") 107(1) artiklassa tarkoitettua valtiontukea.¹ Muistiossa on kuitenkin katsottu, että tuki voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT 106(2) artiklan ns. SGEI-poikkeuksen nojalla. Muistiossa ehdotetun tuen arviointiin on sovellettu komission SGEI-päätöstä.²

SGEI-päätöksen 2 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että SGEI-päätös soveltuu ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita ("SGEI-palvelut") tuottaville yrityksille myönnettyn valtiontukeen. Toisin sanoen, tuetun palvelun tulee olla SGEI-palvelu, jotta palvelun tuottamiselle maksetun tuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille SEUT 106(2) artiklan ja SGEI-päätöksen nojalla.

SGEI-palvelun käsitteen sisältöä on selvennetty komission SGEI-tiedonannossa.³ SGEI-tiedonannossa on todettu, että jäsenvaltioilla on paljon harkinnanvaraa niiden määrittellessä tietyn palvelun SGEI-palveluksi ja myöntäessä korvausta palvelun tuottajalle. Komission toimivalta rajoittuu sen tarkistamiseen, onko jäsenvaltio tehnyt ilmeisen virheen määrittellessään palvelun SGEI-palveluksi, ja korvaukseen mahdollisesti sisältyvän valtiontuen arviointiin. Tästä huolimatta komissiolla on velvollisuus arvioida, onko SGEI-palvelut määriteltä valtiontuen valvonnan kannalta oikein.

Komissio katsoo, ettei olisi asianmukaista asettaa erityisiä julkisen palvelun velvoitteita sellaiselle toiminnalle jota tavanomaisesti markkinoilla sovellettavien ehtojen mukaisesti toimivat yritykset jo harjoittavat tai voivat harjoittaa tyydyttävästi ja yleisen edun mukaisilla ehdoilla, jotka valtio määrittää. Tällaisia ehtoja ovat esimerkiksi hinta, objektiiviset laatuominaisuudet, jatkuvuus ja palvelun saatavuus. Sen kysymyksen osalta, voivatko

¹ Lausuntopyynnön liite 1, s. 7.

² Komission päätös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen. EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3—10.

³ Komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen. EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4—14.

markkinat tarjota palvelun, komissio voi arvioinnissaan ainoastaan tarkistaa, onko jäsenvaltio tehnyt ilmeisen virheen.

Unionin tuomioistuinten oikeuskäytännössä on vahvistettu, että julkisen palvelun sopimuksessa määritellyn julkisen palvelun alan on oltava tarpeellinen ja oikeasuhteinen suhteessa julkisen palvelun todelliseen tarpeeseen. Tarve julkiselle palvelulle tulee osoittaa markkinaolosuhteissa tuotettujen palvelujen riittämättömyydellä suhteessa niitä koskevaan kysyntään. Jäsenvaltiolla on todistustaakka näiden olosuhteiden olemassa oloa koskien.⁴

Asetusluonnoksen taustamuistiosta ei ilmene, että liikenne- ja viestintäministeriö olisi tukimallin valmistelun aikana selvittänyt sitä, onko tuettavaksi ehdotetuille palveluille (lineaarisen television uutis- ja ajankohtaistoiminta) olemassa sellaista kysyntää, jota tällä hetkellä markkinoilla toimivien yritysten tuottamat palvelut eivät riitä tyydyttämään ilman erityisen julkisen palvelun velvoitteen asettamista. Kuten muistiosta on todettu, suomalaista uutis- ja ajankohtaisohjelmistoa tarjoavat lineaarisessa televisiossa nykyisin Yleisradion lisäksi MTV3 ja Nelonen.⁵ Etenkin MTV3 lähettää päivittäin runsaasti lineaarisen television uutis- ja ajankohtaisohjelmistoja. On hyvin kyseenalaista, voidaanko lineaarisen television uutis- ja ajankohtaisohjelmistoille katsoa olevan olemassa sellaista kysyntää, jota olemassa oleva palveluntarjonta ei riitä tyydyttämään.

Asian arvioinnissa on lisäksi kiinnitettävä huomiota siihen, että Yleisradiolle on asetettu laaja julkisen palvelun velvoite, joka sisältää myös kattavan television uutis- ja ajankohtaisohjelmiston tarjoamisen kaikille kansalaisille yhtäläisin ehdoin. Kuten muistiosta ilmenee, Yleisradion tarjoamat ohjelmistot ovat katsojien keskuudessa hyvin suosittuja, edustaen 73,7 % katsojaosuutta kaikesta uutis- ja ajankohtaisohjelmistojen katselusta.⁶ Mikäli television uutis- ja ajankohtaisohjelmistoille olisi todella olemassa kysyntää, jota markkinoilla nykyisin saatavilla olevat palvelut eivät riitä täyttämään, olisi johdonmukaista lisätä kyseisten ohjelmistojen tarjontaa Yleisradion toimesta nyt ehdotetun, yhdelle tai kahdelle kaupalliselle toimijalle suunnatun tukimallin sijasta.

Lopuksi on syytä kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun tukimallin voidaan sen selektiivisyyden ja kilpailua vääristävän luonteen vuoksi katsoa olevan haitallinen markkinatoimijoiden tasavertaisten kilpailuedellytysten turvaamisen näkökulmasta. Selektiivisyyden osalta voidaan viitata siihen taustamuistiossakin todettuun seikkaan, että mahdollisia tuensaajia voisi liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan olla yhdestä kolmeen.⁷ On kuitenkin todennäköistä, että tuki tulee kohdistumaan ainoastaan yhdelle toimijalle. Tukea voidaan näin ollen pitää huomattavan selektiivisenä.

Kuten taustamuistiossa on todettu, kilpailua uutistoiminnan markkinoilla käydään enenevässä määrin teknologianeutraalisti ja eri mediamuotojen kesken.⁸ Asetuksen mukainen tukimalli kohdistuu kuitenkin ainoastaan lineaarisen television kautta välitettävien uutis- ja ajankohtaisohjelmien tuotantoon. Lineaarissa televisiossa uutis- ja ajankohtaisohjelmia lähettävät toimijat julkaisevat kuitenkin vastaavaa sisältöä myös verkossa, jossa kyseinen sisältö kilpailee esimerkiksi sanomalehtien verkkosivuilla julkaistun audiovisuaalisen uutis- ja ajankohtaissisällön kanssa. Ehdotettu tuki vääristäisi

⁴ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu asiassa T-454/13, *SNCM v komissio*, kohdat 133-134.

⁵ Lausuntopyynnön liite 1, s. 1.

⁶ Lausuntopyynnön liite 1, s. 3.

⁷ Lausuntopyynnön liite 1, s. 10.

⁸ Lausuntopyynnön liite 1, s. 11.

kilpailuasetelmaa uutis- ja ajankohtaissisältöjä toisaalta televisiossa ja toisaalta verkossa sekä muilla alustoilla tarjoavien toimijoiden välillä.

Mikäli tuen myöntäminen katsotaan tarpeelliseksi, tulisi se toteuttaa tavalla, joka minimoi tuesta aiheutuvat kilpailunvääristymät. Tämä tavoite olisi mahdollistaa saavuttaa laatimalla tukimalli teknologianeutraaliksi, toisin sanoen siten, että myös muilla uutis- ja ajankohtaissisältöjä tuottavilla toimijoilla kuin yleisen edun ohjelmistotoimiluvan haltijoilla olisi mahdollisuus saada tukea uutis- ja ajankohtaissisältöjensä tuotantoon.

YHTEENVETO

Asetusluonnoksessa ehdotettua television uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukimallia ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana SEUT 106(2) artiklan nojalla. On varsin kyseenalaista, onko tuen piiriin kuuluville palveluille olemassa sellaista kysyntää, jota ei voida tyydyttää markkinoilla nykyisin saatavilla olevilla palveluilla. Nykyisen palvelutarjonnan riittävyyden arvioinnissa on otettava huomioon myös Yleisradion tuottama kattava julkisen palvelun television uutis- ja ajankohtaisohjelmisto. Mikäli SGEI-tuen myöntämisen edellytysten kuitenkin katsottaisiin ehdotetun tuen kohdalla olevan käsillä, tulisi tukimalli toteuttaa teknologianeutraalilla tavalla, joka minimoi tuesta aiheutuvat kilpailunvääristymät eri toimijoiden kesken.

ALMA MEDIA OYJ

Mikko Korttila
Lakiasiaintoimittaja